

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Довбні Юлії Юрїївни

на тему: «Санітарно-гігієнічна оцінка застосування препарату наносрібла в носіях на основі полімер/неорганічних гібридів курям-несучкам»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії

з галузі знань 21 «Ветеринарна медицина»

та спеціальності 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Актуальність обраної теми. Виробництво харчових курячих яєць у промислових масштабах передбачає використання значної кількості ветеринарних препаратів необхідних для попередження захворювань птиці. Обмеження використання антимікробних засобів у птахівництві, зокрема антибіотиків, передбачає пошук альтернативних засобів ефективних проти збудників бактеріальних, вірусних і грибкових захворювань. Останнім часом нанотехнології набули широкого розповсюдження у ветеринарній, гуманній медицині та тваринництві. Нині відома низка препаратів, зокрема на основі наносрібла, які одержані різними способами, мають різну природу носіїв і відрізняються впливом на організм птиці. В ряді досліджень доведено позитивний вплив препаратів наносрібла на м'ясну і яєчну продуктивність птиці, імунний статус і обмін речовин. Однак, найбільш біосумісними і перспективними для використання у яєчному птахівництві є препарати наносрібла в носіях на основі полімер/неорганічних гібридів, оскільки дозволяють контролювати мікробну контамінацію яєць патогенною та умовно патогенною мікрофлорою.

У зв'язку з цим, дисертація Ю. Ю. Довбні є актуальною, оскільки направлена на з'ясування санітарно-гігієнічної оцінки застосування курям-несучкам препарату наносрібла в носіях на основі полімер/неорганічних гібридів з урахуванням їх впливу на клінічні, гематологічні, метаболічні параметри організму курей, якість і безпечність харчових яєць.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Дисертація Ю. Ю. Довбні підготовлена на основі власних експериментальних досліджень, які проведено методично правильно з використанням сучасних клінічних, гігієнічних, біохімічних, фізико-хімічних, зоотехнічних і мікробіологічних методів дослідження в умовах наукової лабораторії кафедри та віварію на курях-несучках кросу «Хай Лайн W36». Одержані авторкою результати досліджень оброблено з використанням сучасних статистичних методів, що знайшло відображення у висновках та пропозиціях виробництву.

Достовірність наукових досліджень. Про достовірність одержаних авторкою результатів досліджень свідчать використані сучасні методи клінічних, гігієнічних, гематологічних, біохімічних, фізико-хімічних, мікробіологічних та зоотехнічних методів

досліджень, а також достатня кількість поголів'я птиці в експериментах та статистична обробка даних.

Повнота викладених матеріалів досліджень в опублікованих працях. За результатами досліджень автором опубліковано 8 наукових праць з яких 3 статті у науковому виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз даних Scopus та/або Web of Science Core Collection, стаття у науковому фаховому виданні України, 4 тези наукових доповідей.

Аналіз структури і змісту роботи. Дисертація викладена на 151 сторінці та складається з анотацій, вступу, огляду літератури, матеріалів і методів дослідження, результатів досліджень, аналізу й узагальнення результатів досліджень, висновків, пропозицій виробництву, списку використаних джерел літератури, який включає 197 джерел, з них 176 латиницею. Робота ілюстрована 32 таблицями і 3 рисунками.

Результати досліджень Ю. Ю. Довбні доповнюють клінічне та санітарно-гігієнічне обґрунтування використання препарату наносрібла на основі полімер/неорганічних гібридів під час виробництва курячих харчових яєць.

Одержані авторкою результати досліджень розкривають вплив різних доз препарату наносрібла в носіях на основі полімер/неорганічних гібридів на клініко-гематологічні та біохімічні показники організму курей-несучок, а також якість та безпечність харчових яєць. Здобувачкою доведено відсутність негативного впливу наносрібла в носіях на основі полімер/неорганічних гібридів у дозах 0,2 та 0,4 мг/голову трикратно з інтервалом у 10 діб на клінічний стан і гематологічні показники курей-несучок, встановлено особливості впливу на показники метаболічного стану організму, з'ясовано особливості накопичення срібла та ряду інших мінеральних елементів у компонентах харчових яєць. Виявлено здатність наносрібла в носіях на основі полімер/неорганічних гібридів накопичуватися у шкаралупі харчових яєць і виводитися з послідом. Доведено селективну здатність наносрібла впливати на мікрофлору апарату травлення курей-несучок, що дозволяє зберегти мікробіоценоз.

Результати досліджень Ю. Ю. Довбні свідчать про нешкідливість препарату наносрібла в носіях на основі полімер/неорганічних гібридів для організму курей-несучок і можуть бути використані як обґрунтування для встановлення ефективного режиму застосування препаратів наносрібла у птахівництві.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Дисертація є самостійно написаною кваліфікаційною науковою працею із науково-обґрунтованими висновками та рекомендаціями, які виставлені автором для публічного захисту. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела. У роботі відсутнє привласнення чужих ідей, результатів або слів без оформлення належного цитування. Таким чином, у дисертаційному дослідженні відсутні порушення академічної доброчесності.

Робота також містить ряд побажань і зауважень:

1. Необхідно уточнити, яким чином контролювали споживання наносрібла курьми.
2. Отримані результати мінерального складу (важких металів) бажано порівнювати з чинними ГДК для харчових продуктів, куди й належать яйця курячі. Авторка обмежилася лише даними контрольної групи курей.
3. Чи відповідали параметри мікроклімату у приміщенні для утримання курей чинним вимогам? Яким чином їх контролювали? Які прилади використовували?
4. На якому етапі випробування знаходиться досліджуваний препарат наносрібла? Хто автор розробки?
5. Які перспективи використання препарату для продовження терміну зберігання яєць?
6. Робота мала б більш привабливий науковий вигляд, якби були віддрукувані «Науково-практичні рекомендації.....», а основні положення були захищені отриманим документом інтелектуальної власності.
7. Список використаної літератури становить 197 джерел, а не 196, як вказано у Вступі (Структура та обсяг дисертації).
8. В роботі трапляються технічні помилки, русизми, невдалі вирази.

Загальний висновок. За актуальністю, науковою новизною, практичним значенням, повнотою викладення матеріалу дисертація **Довбні Юлії Юрївни** на тему: «**Санітарно-гігієнічна оцінка застосування препарату наносрібла в носіях на основі полімер/неорганічних гібридів курям-несучкам**» відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 року № 40, є завершеною науковою працею, за актуальністю, змістом, методичним рівнем, практичним значенням результатів досліджень та повнотою викладення у публікаціях відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а її авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 21 «Ветеринарна медицина» та спеціальності 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза».

**Професор кафедри ветеринарної гігієни
імені професора А. К. Скороходька
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор ветеринарних наук, професор**

Дмитро ЗАСЄКІН

